

іншої сторони за IV квартал 2022 року. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=f1bdcc6c-abc8-46dc-9648-ed56b2fcea1c&tag=ImplementatsiiaUgodiProAsotsiatsiiuMizhUkrainoiuTas> (дата звернення: 12.03.2023).

20. Європейський Зелений Курс : Представництво України при Європейському Союзі. 15.04.2021 р. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobotnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda> (дата звернення: 12.03.2023).

21. EU. Резолюція Європейського парламенту про статус кандидата для України, Республіки Молдова та Грузії (2022/2716 (RSP)) від 23.06.2022 № P9_TA(2022)0249. URL: https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/250614/0136_1259089_Resolution_on_granting_candidate_status.pdf (дата звернення: 12.03.2023).

УДК: 504.3.054

Горбач Вікторія,
старший викладач кафедри економіки та менеджменту,
Волинський інститут імені В'ячеслава Липинського
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»,
м. Луцьк, Україна

ДИНАМІКА ЕМІСІЇ ДІОКСИДУ ВУГЛЕЦЮ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

В умовах розвитку суспільства, антропогенне навантаження на навколишнє середовище постійно зростає. Особливе занепокоєння викликає проблема збільшення обсягів парникових газів в атмосфері. Парниковими газами називаються газоподібні складові атмосфери, які поглинають або перевипромінюють інфрачервоне випромінювання. Їхня надмірна концентрація призводить до виникнення парникового ефекту, внаслідок якого температура на Землі підвищується, що призводить до незворотних змін клімату.

Серед парникових газів найбільше викидів припадає на діоксид вуглецю, який потрапляє до атмосфери як із природних, так і з штучних джерел забруднення. Вуглекислий газ виділяється в повітря природним шляхом унаслідок фізіологічних процесів живих організмів, бродіння, перегнивання тощо. Проте, його обсяги незначні, забезпечують вуглецевий цикл та не призводять до

виникнення парникового ефекту та подальших нехарактерних змін клімату.

Небезпеку становлять викиди двоокису вуглецю техногенного походження. Найбільше викидів до атмосфери потрапляє внаслідок згорання палива під час роботи двигунів. Основну частку CO₂ у повітря постачає промислове виробництво (зокрема, паливно-енергетичний комплекс) та автомобільний транспорт.

Волинська область належить до регіонів України з найменшими обсягами викидів вуглекислого газу із стаціонарних джерел, що зумовлено слабким розвитком у регіоні галузей паливно-енергетичного комплексу та інших галузей промисловості. Окрім того, протягом 2005-2020 рр. спостерігається загальний тренд до зменшення емісії двоокису вуглецю (рис. 1). Так, у 2005 р. обсяг викидів становив 1311,9 тис. т., а у 2020 р. – лише 461,8 тис. т. Така динаміка пояснюється скороченням протягом зазначеного періоду потужностей промислового виробництва, закриттям великих підприємств в області у зв'язку з економічною кризою. Водночас, протягом 2015-2020 рр. кількість викидів має незначні тенденції до зростання, що зумовлено відновленням окремих галузей промислового виробництва.

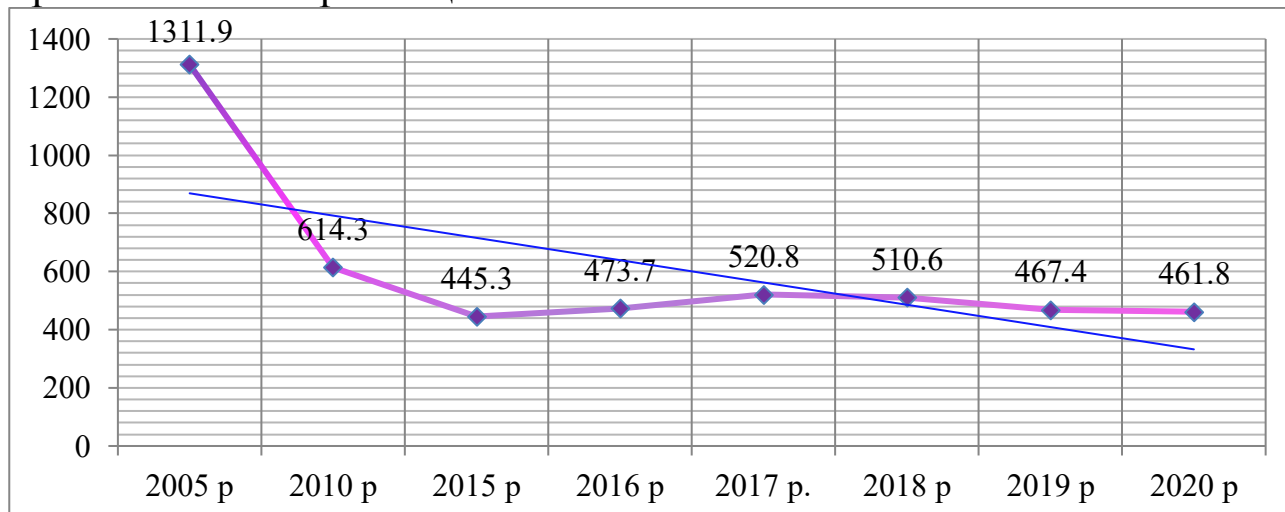

Рис. 1. Динаміка викидів двоокису вуглецю у Волинській області протягом 2005-2020 р., тис. т.

Джерело: складено на основі даних [2, с. 214, 3, с. 185].

Основна частка емісії вуглекислого газу припадає на постачання електроенергії, газу та кондиційованого повітря – 201,8 тис. т. (43,7 %), і переробну промисловість – 161,1 тис. т. (34,9 %) [3, с. 186].

Окрім того, значні обсяги викидів CO₂ продукуються автомобільним транспортом. Проте, з 2015 р. облік таких викидів не проводиться.

Найбільше викидів діоксиду вуглецю припадає на місто Луцьк. Так, у 2020 р. обсяг емісії становив – 171 тис. т (37,1 % від усіх викидів в області) [3, с. 188], що зумовлено функціонуванням в місті великої кількості галузей переробної промисловості. Окрім того, значні обсяги вуглекислого газу потрапляють до атмосферного повітря м. Нововолинськ та м. Ковель, що пов'язано із функціонуванням вуглевидобувної галузі промисловості у м. Нововолинськ, залізничного транспорту і переробних виробництв у м. Ковель.

Слід зазначити, що атмосферне повітря має здатність до самоочищення та самовідновлення. Зокрема, природні ландшафти (ліси, чагарники сіножаті та пасовища тощо) поглинають вуглекислий газ у значних обсягах. Так, 1 га лісу утилізує 20 т CO₂ на рік, чагарникові насадження – 14 т, пасовища та сіножаті – 30 т, моря – 1 т CO₂ на рік [1, с. 13]. Проте, господарська діяльність людини призводить до трансформації природних ландшафтів (зокрема, виникнення сільськогосподарських угідь та урбанізованих територій) і, як наслідок, зниження здатності до поглинання двоокису вуглецю.

З метою зменшення обсягів негативного впливу двоокису вуглецю на природне середовище та здоров'я населення області необхідним є впровадження низки заходів, як глобальної, так і локальної дії. Зокрема, на нашу думку, доцільним є:

- продовження та вдосконалення механізмів регулювання обсягів викидів вуглекислого газу на міжнародному рівні;
- вдосконалення екологічного податку за викиди двоокису вуглецю;
- розробка та впровадження альтернативних джерел виробництва енергії;
- імплементація енергоощадних технологій на промислових виробництвах;
- впровадження екологічно-чистого транспорту та «зеленої логістики».

Отже, Волинська область належить до регіонів із найменшими обсягами емісії двоокису. Окрім того, обсяги викидів CO₂ із стаціонарних джерел забруднення мають тенденцію до скорочення. Найбільше викидів припадає на м. Луцьк, м. Нововолинськ та

м. Ковель. Основна частка вуглекислого газу потрапляє у повітря внаслідок постачання електроенергії, газу та кондиційованого повітря (43,7 %). З метою скорочення викидів CO₂, доцільним є впровадження альтернативних джерел виробництва енергії, енергоощадних технологій промислового виробництва, екологічно-чистого транспорту.

Список використаних джерел:

1. Васенко О. Г., Рибалова О. В., Артем'єв С. Р., Горбань Н. С., Коробкова Г. В., Полонцева В. О., Козловська О. В., Мацак А. О., Савічев А. А. Інтегральні та комплексні оцінки стану навколишнього природного середовища: монографія. Х.: НУГЗУ, 2015. 419 с.
2. Статистичний щорічник Волинь 2019 / за ред. В. Науменка. Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області, 2020. 453 с.
3. Статистичний щорічник Волинь 2020 / за ред. В. Науменка. Луцьк: Головне управління статистики у Волинській області, 2021. 419 с.
4. Цимбалюк І. О. Інклюзивний розвиток регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 340 с.
5. Павліха Н. В., Войчук М. В. Концептуальні засади безпеки сталого просторового розвитку: теоретико-методологічний аспект. Міжнародна економічна безпека України: теорія, методологія, практика : колективна монографія / за наук. ред. Кравчука П. Я. Луцьк : ІВВ Луцького НТУ, 2020. С. 161–183.
6. Павліха Н.В., Цимбалюк І.О., Хомюк Н.Л., Войчук М. В., Савчук А.Ю., Коломечюк В.В., Цимбалюк С.М. Безпека сталого розвитку регіонів та територіальних громад України на засадах інклюзивного зростання: монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 514с.
7. Pavlikha N., Khomiuk N. Economic security of development of rural territories in Ukraine. *International Journal of New Economics and Social Sciences*. 2018. № 1 (7). p. 119-130.
8. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Уніга О. В., Коцан Л. М., Савчук А. Ю. *Економіка добробуту: регулювання доходів населення та розвиток ринку праці* : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 212 с.
9. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О. Науковий базис формування теорії інклюзивного розвитку регіону. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки: журнал*. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. № 3 (23). С. 136-142. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-136-142>